

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3240/2016. (XI. 18.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.982/2014/6. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 1.Pf.20.463/2014/10. számú ítélete és az Egri Járásbíróság 7.P.21.119/2013/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, kérve a Kúria Pfv.I.21.982/2014/6. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 1.Pf.20.463/2014/10. számú ítélete és az Egri Járásbíróság 7.P.21.119/2013/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege – a Kúria ítéletében megállapított tényállás alapján – az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] Az I. rendű örökgyó 2009-ben takarékszámla-betét szerződést kötött egy takarékszövetkezettel, halála esetére kedvezményezettként házastársát jelölte meg. 2011-ben az I. rendű örökgyó közjegyzői okiratba foglalt végrendeletében úgy rendelkezett, hogy – egyebek mellett – a halála napján bármely pénzügyintézetnél fellelhető minden további pénzhagyatékát végrendeleti öröklés címén örökölje az indítványozó, a házastársa holtig tartó hasznélvezeti jogával terhelt. Házastársa ugyanezen a napon és tartalommal végrendelezett. Az I. rendű örökgyó a végrendelezést követően nem vonta vissza az elhalálozási rendelkezését, majd 2011-ben elhunyt. A közjegyző teljes hatályú hagyatékátadó végzésével az I. rendű örökgyó hagyatékát átadta az örökgyó túlélő házastársának továbbá a II-III. rendű alpereseknek és az indítványozónak. A II. rendű örökgyó a halál esetére szóló rendelkezés alapján a betétszámlát megszüntette, és ugyanebben az időpontban új takarékszámla-betét szerződést kötött, továbbá halál esetére szóló rendelkezést tett a II. rendű alperes javára. A II. rendű örökgyó 2012-ben elhunyt. Az indítványozó 2013-ban levélben tájékoztatta a takarékszövetkezetet, hogy ő az I. rendű örökgyó örököse. Kifogásolta, hogy a takarékszövetkezet a takarékszámla-betétben szereplő összeget más részére jogosulatlanul kifizette. Az indítványozó szerint az I. rendű örökgyó a javára végrendelezett.
- [4] Az Egri Járásbíróság mint elsőfokú bíróság 7.P.21.119/2013/13. számú ítéletével a keresetet elutasította. Indoklása szerint az indítványozó azáltal, hogy tudomásul vette, hogy a hagyatéknek e része nem került a részére öröklés jogcímén átadásra, a hagyatékátadó végzéssel szemben jogorvoslattal nem élt, tulajdoni igénye vonatkozásában pert nem indított, tudnia kellett, hogy a számlabetétben szereplő összeggel a kedvezményezett szabadon rendelkezhetett. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság az 1.Pf.20.463/2014/10. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta, kiemelve, hogy az indítványozó egyik örökgyó hagyatéki ügyében sem érvényesített öröklési igényt, nem hivatkozott arra, hogy a perbeli összeg a hagyatékhoz tartozik, ezzel pedig tudomásul vette, hogy a II. rendű örökgyó az összeggel szabadon rendelkezessen.
- [5] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt, ám a Kúria Pfv.I.21.982/2014/6. számú ítélete a Debreceni Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria szerint az örökség megnyíltakor a takarékszámla-betétben elhelyezett összeg nem volt tárgya a hagyatéknek, hagyaték hiányában viszont öröklésnek sincs helye.
- [6] Az indítványozó a fentiekben ismertetett előzmények után terjesztett elő alkotmányjogi panasz indítványt a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott Pfv.I.21.982/2014/6. számú ítéletével szemben az Abtv. 27. §-a alapján, kérve annak megsemmisítését a Debreceni Törvényszék 1.Pf.20.463/2014/10. számú és az Egri Járásbíróság 7.P.21.119/2013/13. számú ítéleteire is kiterjedően.

- [7] Az indítványozó álláspontja szerint az általa támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz és örökléshez való jogot. Ennek indokaként előadta, hogy a jogerős ítélet azzal sérti az örökléshez való jogát, hogy rendelkezése folytán az örökléssel szerzett tulajdonának megszerzésével ellentétes álláspontra helyezkedett. Megítélése szerint a Kúria érvelése logikailag egymásnak ellentmondó, továbbá az aktív öröklési jogba ütközik, mert megfosztja az adott ügy örökhagyóját az aktív öröklési jog gyakorlásának lehetőségétől, kizárja őt abból, hogy vagyonának egy részéről végrendeleti úton, tetszése szerint szabadon rendelkezzen, ehhez további jognyilatkozat megtételét kívánja meg. Az indítványozó szerint az ügyben eljáró bíróságok teljesen figyelmen kívül hagyták a *favor testamenti* elvét, mindhárom döntés az örökhagyó – indítványozó által feltételezett – akaratával ellentétes eredményre vezetett. Az indítványozó passzív örökléshez való joga azáltal sérült, hogy az első- és másodfokú bíróságok tőle a hagyatéki eljárásban olyan nyilatkozat megtételét igényelték volna, amellyel a hagyatéki tárgyhöz tartozó vagyონrész vonatkozásában igényét kifejezetten bejelenti. Ugyanakkor az indítványozó szerint alkotmányellenes az, ha a passzív öröklési jog érvényesüléséhez a bíróságok olyan további nyilatkozattételt követelnek meg, amelyet a jogszabályok nem írnak elő az örökség megszerzése érdekében. Érvelésének alátámasztására felhívta az 5/2016. (III. 1.) AB határozatot, valamint a korábbi és a jelenleg hatályos Ptk. több, az öröklési jogot szabályozó rendelkezését, különösképpen az 1959. évi IV. törvény 673. § (1)–(2) bekezdéseit, valamint a Legfelsőbb Bíróság több korábbi ítéletét is.
- [8] 3. Az alkotmányjogi panasz elbírálása során az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság tanácsa jár el.
- [9] 4. Az Alkotmánybíróság eljárása során elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, melynek során megvizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeinek.
- [10] 4.1. A befogadási eljárás során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az a befogadhatóság formai követelményeinek megfelel: a panasz határidőben érkezett; tartalmazza az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörére vonatkozó hivatkozást [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését, így az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; továbbá előadta az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; megjelölte azokat a bírói ítéleteket, amelyeket alaptörvény-ellenesnek tart [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő ezeknek a bírói döntéseknek a megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]; illetve erre vonatkozóan indokolást is előterjesztett [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [11] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi követelményeinek megfelel-e.
- [12] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, további jogorvoslat nincsen számára biztosítva; továbbá az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben félként szerepelt, ezért az Abtv. 27. §-a, és az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak és nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [14] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem olyan alapvető alkotmányossági problémát, amely a panasz befogadását indokolná.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a bíróság jogértelmezését vitatja, és bár felhívja az Alaptörvény XIII. cikkében szabályozott tulajdonhoz és örökléshez való jogot, de annak sérelmét nem alapjogi okfejtéssel, hanem törvényi rendelkezések megsértésével indokolja. A benyújtott alkotmányjogi panasz valójában az ügyben hozott, és az indítványozó által rá nézve kedvezőtlennek tartott bírósági döntések tartalmi, és nem alkotmányossági kritikája. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk

(1) bekezdése tekintetében a támadott ítéletekkel, az abban foglalt jogértelmezési kérdésekkel kapcsolatosan nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vetné fel, és így megalapozhatná az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi vizsgálatát.

- [16] Az Alkotmánybíróság több döntésében is rámutatott arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjában és az Abtv. 27. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasz nem jelent egy újabb jogorvoslati lehetőséget a törvénysértő, vagy a felek által annak ítélt bírói határozatokkal szemben. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. A törvények értelmezése a bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság csak a bírói jogértelmezés alkotmányos kereteit jelölheti ki. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van hatásköre.
- [17] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Abtv. 29. §-a, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. november 8.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/471/2016.

